

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Галуцько В. М., кандидат юридичних наук,
доцент кафедри історії та теорії держави і права

*Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна*

ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ НЕГАТИВНОГО ФЕНОМЕНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

В умовах реформування правоохоронних органів особливе місце надається професіоналізму, оскільки діяльність правоохоронців спрямована на реалізацію державної політики у сфері: захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; захисту об'єктів права власності; протидії злочинності; охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. На сьогодні вступив у дію Закон України "Про національну поліцію" до складу якої буде прийнято співробітників, які працювали і в міліції. Зрозуміло, що відбір буде проводитись дуже жорстко, лише найбільш досвідчені та ті, що не запламували себе залишаться працювати в поліції. Відомо, що найкраще і прогресивне зі старого переходить у нове і надає йому нових сил й дієвості. Тому, особливого значення набувають випадки виявлення певної деформації поведінки, яка дещо відхиляється від прийнятих і чинних соціальних норм, у тому числі й норм права. Погіршна В.Л. пише: «Проблема професійної деформації майже зовсім не вивчена, хоча викликає значний інтерес і в теоретичному, і в прикладному плані» [1, с. 289]. Коні О.Ф. у зв'язку з цим підкреслив: «Які б гарні не були правила діяльності. Вони можуть втратити свою силу і значимість в недосвідчених, грубих та недобросовісних руках» [2, с. 29]. Правильний аналіз феномену вивчає не тільки частини, елементи, властивості, а й їх зв'язки, тому призводить не до розладу цілого, а до його перетворення. З цього приводу Д.І. Каченовський писав: «В науках гуманітарних, як і природознавчих, люди шукали істину дослідом і роздумами, використовували водночас і поперемінно аналіз і синтез: перший для упорядкування фактів і оцінюванні нових явищ, другий – для зведення результатів в єдине ціле. Інакше можна було б загубитися і заплутатися в масі різнорідних знань» [3, с. 122].

В сучасній теорії права до проблеми деформації працівників правоохоронних органів зверталось багато науковців, але як правило їх висновки носять загальний характер без врахування професійних особливостей чи специфіки діяльності. У науковому пізнанні феномена професійної деформації працівників, особливо правоохоронних органів України, істинним повинен бути не тільки остаточний результат, а й спосіб, який веде до нього, тобто метод, який є системою правил і прийомів його дослідження з метою отримання істини. Так, Сиріх В.М. вважає, що метод пізнання – це спосіб пізнання та перетворення дійсності у відповідності з установками матеріалістично-діалектичної методології на основі системи конкретних методик [4, с. 8].

Застосування правових норм відображає методологічну позицію юриста у професійній діяльності, а їх осмислення, дає можливість виявити сутність правових явищ, що досліджуються. У свідомості правоохоронця створюється ідеальний образ права, що дає можливість побачити все у комплексі, разом із зв'язками з іншими явищами. Д.А. Керімов пише, що «процес пізнання конкретних правових об'єктів рухається від відчуття, сприйняття і уявлення про ці об'єкти, до утворення складних понять, в яких вище виникає з нижчого, нижче переходить у вище, вище в думках перетворює нижче, відкриваючи його внутрішній зміст» [5, с. 131]. Тому, феномен професійної деформації заслуговує на увагу, як ніколи. Коли говорять про професійну деформацію, то мають на увазі вплив умов та змісту професійної діяльності, які негативно змінюють особистісні якості і поведінку співробітників. Е.Ф. Зеєр відзначає: «...багаторічне виконання однієї і тієї ж професійної діяльності приводить до появи професійної втоми, збіднення репертуару способів виконання діяльності, втрати професійних умінь і навиків, зниження працездатності... Професійна деформація – це зміни структури, що

склалася, діяльності, що поступово накопичилися, і особи, що негативно позначаються на продуктивності праці і взаємодії з іншими учасниками цього процесу, а також на розвитку самої особи» [6, с. 149]. Деформація відбувається під впливом декількох чинників. Стосовно співробітників правоохоронних органів, професійна деформація є результатом спотворення професійних і особових якостей працівника органу правопорядку під впливом негативних чинників діяльності і навколишнього середовища. Інакше ще можна сказати, що у людини виробився стереотип поведінки, викликаний особливостями його роботи, здатний доставляти багато клопоту йому і що оточує [7, с. 283]. Практично такої ж точки зору дотримується і І.В.Коруля, який вказує, що деформація яка відбувається, особливо корупційні вияви, характерні не тільки правоохоронним органам, а і всім категоріям працівників державного апарату. Крім того є передумови для виникнення корупції та форм вияву цього явища, які притаманні саме працівникам правоохоронним органам.

Про професійну деформацію працівників правоохоронних органів як взагалі так і у розрізі кожного працівника можна говорити бескінечно, однак з допомогою реформування правоохоронних органів є можливість вийти за межі догматичної дискусії в межах національного права і запропонувати нові підходи. та виробити в результаті такого переосмислення єдині засади розуміння цього феномена, можна буде їх згодом застосовувати для наукових досліджень низки прикладних проблем.

Література:

1. Погрібна В.Л. Соціологія професіоналізму: монографія / В.Л. Погрібна. – К.: Алерта, КНТ: ЦУЛ, 2008. – 336 с.
2. Кони А.Ф. Избранные произведения . Т. 1 / А.Ф. Кони. – М., 1959. – 297 с.
3. Каченовский Д.И. О современном состоянии политических наук на Западе Европы и в России / Д.И. Каченовский. – Харьков: Унив. тип., 1863. – 412 с.
4. Сырых В.М. Метод правовой науки (Основные элементы структуры) / В.М. Сырых. – М.: Юрид. лит., 1980. – 176 с.
5. Керимов Д.А. Методология права / Д.А. Керимов. – М.: Аванта, 2000. – 271 с.
6. Зеер Э.Ф. Психология профессий / Э.Ф. Зеер. – Екатеринбург, 1997.
7. Столяренко А. М. Прикладная юридическая психология / А.М. Столяренко. – М., 2001.

Іваненко О. В., кандидат юридичних наук,
заступник завідувача
кафедри історії та теорії держави і права

*Інститут права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом
м. Київ, Україна*

ЛОГІЧНА СТРУКТУРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Органічна цілісність предмета науки, насамперед, забезпечує системну цілісність теорії, яку покладено в її основу. Зрештою в ідеалі теорія повинна максимально повно відображати всі закономірні взаємозв'язки відповідного предмету дослідження, бути максимально точним розумовим аналогом реальної дійсності. Тому відповідність тієї наукової інформації тим явища, сутність яких зазначена інформація покликана розкрити, повинна бути не тільки на рівні понять і категорій, що відображають сутність відповідних явищ, процесів, а й на рівні закономірних зв'язків, властивих досліджуваним явищам. У теорії держави та права цей закономірний зв'язок проявляється у двох площинах: як локальний закономірний зв'язок між окремими явищами, виражений у формі наукового закону або наукового принципу; як системний, тотальний зв'язок, виражений у формі багатовекторного зв'язку та взаємозалежності всіх її компонентів, понять, категорій і законів тощо.

Зв'язок всіх компонентів теорії держави та права, яка об'єднує, організує їх в певну діалектичну єдність, системне ціле, й повинен розглядатися як логічна структура зазначеної науки. Зрозуміло, що логічна структура є найбільш точним показником розвиненості, наукової зрі-